

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА
БІОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ПІДГОТОВКИ ТА ЗАХИСТУ
КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА**

для здобувачів другого (магістерського) рівня
за спеціальністю
014.05 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)

ОДЕСА
ОНУ
2021

УДК 378.22:002
Г256

Рецензенти:

Г. В. Майкова – кандидат біологічних наук, доцент кафедри фізіології людини і тварин Одеського національного університету імені І. І. Мечникова;

К. Й. Чернічко – кандидат біологічних наук, доцент кафедри зоології, голова навчально-методичної комісії біологічного факультету Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

Рекомендовано до друку вченою радою
біологічного факультету ОНУ імені І. І. Мечникова.
Протокол № 1 від 3 вересня 2020 р.

Гвоздій С. П.

Г256 Методичні рекомендації щодо підготовки та захисту кваліфікаційної роботи для здобувачів другого (магістерського) рівня за спеціальністю 014.05 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини) / *С. П. Гвоздій, М. В. Ткаченко – Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2020. – 48 с.*

Методичні рекомендації містять основні положення щодо регламенту виконання, написання та оформлення кваліфікаційної роботи магістра. У рекомендаціях подано опис та характеристику основних структурних компонентів кваліфікаційних робіт студентів, наведено приклади оформлення таблиць, рисунків, бібліографії тощо.

Положення методичних рекомендацій є обов'язковими для використання здобувачами другого (магістерського) рівня за спеціальністю 014.05 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини).

УДК 378.22:002

© С. П. Гвоздій, М. В. Ткаченко, 2021
© Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2021

ВСТУП

Підготовка здобувачів вищої освіти з педагогічних спеціальностей вимагає продуманої організації самостійної роботи студентів, спрямованої на успішне оволодіння не тільки обов'язковим програмним матеріалом, але його поглибленням і розширенням. Це пов'язується з навичками дослідження, творчої діяльності. У світлі цього виключно важливого значення набуває така форма самостійної навчальної діяльності студентів, як виконання кваліфікаційної роботи, основу якого складає організація науково-педагогічного дослідження.

Виконання студентами самостійних робіт науково-дослідного характеру вимагає наявності таких умінь і навичок як-от:

- самостійної організації дослідження, розробки його методики та експериментування для розв'язання конкретних проблем та питань;
- систематизації теоретичних знань, використання їх при розв'язанні конкретних наукових та технічних завдань;
- упорядковування здобутої інформації у певній логічній послідовності, відповідно мети і завдань дослідження;
- докладно формулювати свої думки, аналізувати літературні дані та результати власних досліджень, аргументувати висунуті положення та висновки, висувати пропозиції та рекомендації щодо їх використання.

Завдання методичних рекомендацій – надати студентам педагогічних спеціальностей допомогу в організації самостійної науково-дослідної роботи з підготовки кваліфікаційної роботи. Рекомендації складено відповідно до існуючих вимог щодо змісту і оформлення студентських робіт науково-дослідного характеру.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Методичні рекомендації для здобувачів другого (магістерського) рівня за спеціальністю 014.05 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини) біологічного факультету Одеського національного університету імені І. І. Мечникова визначають порядок підготовки, виконання та захисту магістерської роботи.

Методичні рекомендації розроблено на підставі:

Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556-VII;

Закону України «Про освіту» від 05.09.2017 р. № 2145-VIII;

Постанов Кабінету Міністрів України та наказів Міністерства освіти і науки України:

- «Про документи про вищу освіту (наукові ступені) державного зразка», Постанова Кабінету Міністрів України від 31.03.2015 р. № 193;
- «Про затвердження форм документів з підготовки фахівців у закладах вищої (фахової передвищої) освіти», наказ Міністерства освіти і науки України від 13.04.2020 № 511;
- «Щодо Положення про організацію наукової, науково-технічної діяльності у вищих навчальних закладах III та IV рівнів акредитації», наказ Міністерства освіти і науки України від 01.06.2006 р. № 422.

Документів Одеського національного університету імені І. І. Мечникова:

- Статуту Одеського національного університету імені І. І. Мечникова, затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 10 січня 2017 р. № 30 <http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/statut-onu-2017.pdf>.
- Політики забезпечення якості вищої освіти Одеського національного університету імені І. І. Мечникова, затверджені наказом № 21-02 від 27 лютого 2020 року
<http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/politika-yakosti.pdf>;
- Положення про систему внутрішнього забезпечення якості в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова, затверджені 22 червня 2018 р, наказ № 1555-18
<http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/yakist.pdf>;

- Положення про організацію і проведення контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти Одеського національного університету імені І. І. Мечникова, затверджені наказом від 1 липня 2020 р. наказ № 83-02
<http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/poloz-org-kontrol.pdf>
- Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату у освітній та науково-дослідній роботі учасників освітнього процесу та науковців Одеського національного університету імені І. І. Мечникова, затверджені 22 лютого 2018 року наказ № 21-02
http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/acad_council/polozhennya-antiplagiat-22-02-2018.pdf ;
- Кодексу академічної доброчесності учасників освітнього процесу Одеського національного університету імені І. І. Мечникова, затверджений 1 липня 2020 року Наказ №83-02 –
<http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/acad-dobrochesnost.pdf>
- Ківганов Д. А. Підготовка магістерських робіт : методичні вказівки для студентів біологічного факультету / Д. А. Ківганов, В. П. Стойловський, Т. Г. Алексєєва, Т. В. Гладкій. – Одеса: Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2019. – 50 с.
https://drive.google.com/file/d/1ZTU423MItV9Hk_2F2HI8DTrO6elzCifz/view

1.1. Основні терміни

Магістр – це освітній ступінь, що здобувається на другому рівні вищої освіти та присуджується закладом вищої освіти у результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньої програми.

Кваліфікаційна магістерська робота – це самостійна науково-дослідна робота здобувача, яка виконує кваліфікаційну функцію і готується з метою публічного захисту рівня професійної компетентності й отримання ступеня магістра.

Науковий керівник кваліфікаційної магістерської роботи – викладач з досвідчених науково-педагогічних працівників кафедр

факультету, який має науковий ступінь або вчене звання та спеціалізується на спорідненій з темою роботи проблематиці.

Рецензент кваліфікаційної магістерської роботи – це особа, яка призначається рішенням кафедри з числа компетентних учених у цій галузі науки, здатна здійснити вичерпну й об'єктивну експертизу дослідження, має науковий ступінь або вчене звання.

Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Компетенція – сукупність декларативних і процесуальних знань, професійних умінь і навичок суб'єктів діяльності, що відповідають посадовим обов'язкам працівників за національною рамкою кваліфікації та стандарту вищої освіти зі спеціальності.

Компетентність – це якість особистості; невід'ємна ознака її професіоналізму; здатність, здібність, спроможність суб'єкта діяльності стати компетентним (добре обізнаним, придатним, готовим, тямущим, відповідним певним вимогам, повноважним, високо кваліфікованим) при виконанні системи професійних дій.

1.2. Загальні вимоги до написання наукових робіт

Науково-дослідні роботи є однією із форм підсумків навчальної роботи студентів, важливим видом їх науково-пізнавальної діяльності, завершальним етапом у системі професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів (педагогів).

Основними завданнями кваліфікаційної роботи виступають:

- систематизація, закріплення, розширення теоретичних та практичних знань із спеціальності й застосування їх при вирішенні конкретних наукових, технічних, економічних, виробничих та інших завдань;
- розвиток навичок самостійної роботи й оволодіння методикою дослідження та експерименту, пов'язаних із темою роботи;
- розширення наукового світогляду студентів;
- оволодіння основами розробки методології та методики наукового дослідження;

– оволодіння практичними вміннями та навичками, необхідними для удосконалення професійно-педагогічної діяльності;

– набуття навичок самостійної роботи з літературними джерелами, експериментальними і емпіричними даними.

Виконання кваліфікаційної роботи як підсумкової атестації здобувачів другого рівня вищої освіти зі спеціальності 014.05 Середня освіта (біологія та здоров'я людини) сприяють формуванню творчого підходу до педагогічної діяльності, інтересу до педагогічної професії, стимулює самовиховання та самоосвіту майбутніх учителів, становлення дослідницької позиції в професійній діяльності.

Кваліфікаційна робота – це самостійне дослідження, в процесі якого студент вивчає стан досліджуваної проблеми в педагогічній теорії та практиці, узагальнює досвід з означеної проблеми, виявляє рівень розвитку досліджуваних за певними ознаками, використовуючи різноманітні методи дослідження, організовує систематичну роботу з досліджуваними задля вирішення конкретних завдань, виявляє умови ефективності різних методів та прийомів навчання/викладання, аналізує та узагальнює результати своєї діяльності.

До наукових робіт висуваються ряд вимог, основні з них такі:

– кожен студент виконує наукову роботу індивідуально;

– наукова робота має бути самостійною роботою студента, в якій подається критичний аналіз монографічної і періодичної літератури з обраної теми;

– при написанні роботи студент повинен посилатись на автора та джерело, звідки запозичений матеріал або окремі результати, не допускаючи плагіату;

– оформлення наукової роботи має відповідати вимогам, що ставляться до друкованих робіт;

– будь-яка наукова робота має свою специфіку і її деталі необхідно погоджувати з науковим керівником.

Основними етапами у підготовці кваліфікаційної магістерської роботи є:

- вибір та затвердження теми дослідження;
- визначення об'єкту, предмету, мети, завдань дослідження;
- розробка плану роботи;
- складання бібліографії з теми;

- аналіз та узагальнення даних з теми за літературними джерелами;
- розробка логіки експериментальної роботи та її методики;
- проведення констатувального і формувального експерименту;
- обробка результатів дослідження;
- оформлення роботи.

1.3. Права та обов'язки студента

Студент має право:

- обирати та пропонувати власну тему кваліфікаційної магістерської роботи з обґрунтуванням її актуальності;
- ставити питання перед кафедрою про зміну наукового керівника, якщо для цього є вагомі підстави;
- обирати методологію і методику дослідження;
- мати повний доступ до всіх джерельних ресурсів наукової бібліотеки ОНУ імені І. І. Мечникова.

Студент зобов'язаний:

- чітко дотримуватися графіку виконання кваліфікаційної магістерської роботи, а у випадках відставання від графіку – дати пояснення науковому керівникові або завідувачу кафедри;
- подавати відповідно до графіку на перегляд науковому керівнику кваліфікаційної магістерську роботу частинами та в завершеному вигляді;
- оформити кваліфікаційну магістерську роботу відповідно до національних стандартів і технічних вимог;
- дотримуватися вимог нормативних документів про академічну доброчесність;
- аргументовано й тактовно реагувати на зауваження наукового керівника та рецензента, відповідати на запитання членів екзаменаційної комісії та присутніх на публічному захисті кваліфікаційної магістерської роботи.

1.4. Наукове керівництво кваліфікаційними магістерськими роботами

Наукові керівники кваліфікаційних магістерських робіт призначаються з числа докторів наук або професорів, кандидатів наук або

доцентів, які мають стаж науково-педагогічної діяльності не менше двох років та рівень наукової та професійної активності, який відповідає не менше чотирьом критеріям з перелічених у пункті 30 «Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності» (Постанова Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 р. № 1187, в редакції від 10.05.2018 р. № 347).

Керівники кваліфікаційних магістерських робіт призначаються рішенням кафедри і затверджуються деканатом.

Керівництво кваліфікаційною магістерською роботою передбачає надання студентові необхідної *консультативної* допомоги в процесі її підготовки.

Науковий керівник проводить консультації з метою формулювання теми дослідження; погоджує план кваліфікаційної магістерської роботи та визначає індивідуальний графік її виконання; проводить поточні консультації за індивідуальним графіком виконання кваліфікаційної магістерської роботи; дає відгук на кваліфікаційну магістерську роботу; надає консультації щодо захисту кваліфікаційної магістерської роботи у екзаменаційній комісії (ЕК).

При відмові студента враховувати зауваження чи рекомендації наукового керівника кваліфікаційної магістерської роботи, науковий керівник подає завідувачу кафедри службову записку, у подальшому можливий недопуск до захисту.

Якщо протягом певного терміну студент не зустрічається з науковим керівником і не подає на розгляд наукового керівника підготовлені структурні частини роботи відповідно до плану виконання кваліфікаційних магістерських робіт та погодженого графіка роботи, науковий керівник зобов'язаний довести цю інформацію до відома завідувача кафедри службовою запискою.

2. ПІДГОТОВКА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

2.1. Вибір і затвердження теми кваліфікаційної магістерської роботи

Кваліфікаційна магістерська робота є самостійним видом освітньої науково-дослідної діяльності студента. Кваліфікаційна магістерська робота повинна висвітлювати актуальні проблеми підготовки майбутніх учителів біології та основ здоров'я; методики навчання біології та основ здоров'я в закладах загальної середньої освіти. Робота має презентувати вирішення проблеми, що пов'язана з кваліфікацією, передбаченою національною рамкою кваліфікацій (НРК) за рівнем «магістр».

Кваліфікаційна магістерська робота спрямована на самостійне розв'язання складних дослідницьких завдань, пов'язаних з науковою або науково-практичною проблемою в галузі біологічної освіти та здоров'я людини. У роботі мають бути представлені власне бачення і розуміння досліджуваної проблеми, роздуми і міркування здобувача щодо її практичного втілення та реалізації, судження, що стосуються інноваційних підходів до роботи вчителя біології. Розкриття теми повинно презентувати рівень сформованості компетентностей випускників відповідно освітньо-професійної програми зі спеціальності 014.05 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини).

Теми кваліфікаційних магістерських робіт затверджуються вченою радою біологічного факультету, а потім наказом ОНУ. На підставі особистої заяви студента на засіданні кафедри ухвалюється тема кваліфікаційної магістерської роботи та призначається науковий керівник. Теми обираються в першому семестрі навчання в магістратурі, але не пізніше листопада місяця. Обрані теми, наукові керівники та рецензенти робіт затверджуються на засіданні вченої ради біологічного факультету.

За необхідності тема кваліфікаційної магістерської роботи може уточнюватися або змінюватися, про що приймається відповідне рішення кафедри, яке затверджується вченою радою біологічного факультету.

2.2. Етапи підготовки кваліфікаційної магістерської роботи

Специфіка кваліфікаційних магістерських робіт студента ЗВО полягає в тому, що в процесі їхньої підготовки до захисту здійснюється досягнення науково-дослідних і навчальних цілей. Студенти більш глибоко вивчають певні питання, вчаться аналізувати літературу,

критично оцінювати її, висловлювати власні думки, аргументувати їх, формулювати висновки, набувати навичок використання наукових методів дослідження. Опрацьовуючи тему роботи, студент має ґрунтовно вивчити праці видатних учених, педагогів, методистів, нормативні документи органів освіти, досвід кращих педагогів. У процесі такої роботи студент повинен пройти нелегкий шлях творчих пошуків, який включає в себе низку взаємопов'язаних етапів.

Підготовка кваліфікаційної магістерської роботи, як правило, складається з п'яти етапів.

Перший етап – включає обґрунтування теми, вибір об'єкта, предмета та визначення мети дослідження. Тема наукового дослідження є складовою частиною певної проблеми, що має суспільне значення і недостатньо повно представлена в теорії і практиці освіти.

Об'єкт дослідження – це процес або явище, що породжують проблемну ситуацію й обрані для вивчення.

Предмет дослідження – зазвичай відповідає темі дослідження і відображає ті суттєві зв'язки та відношення, які підлягають безпосередньому вивченню в даній роботі, є головними, визначальними у конкретному дослідженні.

При вивченні предмета дослідження важливо чітко конкретизувати, хто є суб'єктами того чи іншого дослідження. Навчання і виховання передбачають спільну діяльність учнів та педагогів. Однак основним суб'єктом дослідження має бути щось одне: або діяльність учнів, їх особливості, можливості, інтереси, потреби, рівень сформованості знань, умінь, навичок, компетенцій, компетентності тощо, або вчителя – педагогічні фактори і засоби, характер педагогічних вимог і впливів, особливості стосунків педагогів та учнів тощо.

Мета дослідження – це запланований результат. Результат має бути конструктивним, спрямованим на вироблення суспільно корисного продукту з ліпшими ніж було раніше показниками якості або процесу і їх досягнення.

Завдання дослідження представляють логічну послідовність пізнавальних кроків, які треба здійснити, щоб досягти визначеної мети дослідження.

Визначення теми, об'єкту, предмету і мети дослідження складає єдиний пізнавальний процес, що йде від визначення загального простору дослідження до конкретизації в меті і завданнях.

Другий етап – пов'язаний з конкретизацією предмета і мети дослідження на основі літературного огляду стану проблеми, яка вивчається під кутом зору його відповідності темі дослідження і його меті.

Зазвичай завдання дослідження включають в себе наступні кроки:

- вирішення певних теоретичних питань, які входять у загальну проблему дослідження (наприклад, виявлення сутності біологічного поняття, явища, процесу, подальше удосконалення його визначення, розробка ознак, рівнів функціонування, критеріїв ефективності, принципів та умов застосування тощо);
- всебічне (при потребі й експериментальне) вивчення практики вирішення даної проблеми, виявлення її типового стану, типових недоліків і труднощів, їх причин, типових рис передового досвіду. Таке вивчення дозволяє уточнити, перевірити ті дані, які опубліковані в спеціальній літературі, періодичних виданнях, підняти їх з рівня думок окремих авторів на рівень наукових фактів, обґрунтованих у процесі спеціального дослідження навчально-виховного процесу в даному напрямку;
- обґрунтування необхідної системи заходів для вирішення визначеної проблеми (це обґрунтування, з одного боку, спирається на теоретичні дані, отримані автором у процесі вирішення першого завдання свого дослідження, а з другого – на матеріали аналізу практики освітнього процесу);
- експериментальну перевірку запропонованої системи заходів, методик, технік, умов, з точки зору відповідності її критеріям оптимальності, тобто досягнення максимально можливих у відповідних умовах результатів вирішення визначеної проблеми при певних затратах часу і зусиль (це завдання може ставитись автором лише за умови її фактичної необхідності, а також наявності всіх необхідних умов її реалізації);
- розробку методичних рекомендацій та пропозицій щодо використання результатів дослідження в освітньому процесі закладів загальної середньої освіти.

Звичайно, коло завдань дослідження залежить від можливостей самого дослідника, рівня його фахової підготовки і попереднього досвіду наукової роботи, наявності часу та матеріально-технічного забезпечення. Всі ці, а також інші чинники враховують студент і його науковий керівник при формуванні завдань дослідження в рамках магістерської роботи.

Третій етап включає розробку програми і методики експериментального дослідження та його проведення.

Програма являє собою план, в якому зазначені послідовність і зміст вирішуваних завдань впродовж експериментального етапу дослідження.

Методика дослідження містить опис показників і методів, які будуть використані для їхнього дослідження. Вона відповідає на запитання: як, яким способом будуть спостерігатися явища, що вивчаються.

Правильно підібрана методика є запорукою успішного виконання дослідження, непродуктивна – призводить до помилок, внаслідок яких нагромаджується багато безсистемно зібраного матеріалу, що не дозволяє зробити будь-які висновки.

Методика дослідження містить: характеристику предмета (явища), що буде досліджуватися, виклад методів дослідження, вказівку на кількість зрізів (експериментів) з точки зору необхідності їх точності та надійності, зазначає умови проведення експериментальних досліджень (лабораторні, в обстановці природного спілкування та ін.), прилади, апаратуру; порядок проведення експерименту і запис його результатів; способи обробки експериментальних даних.

Методи дослідження підбираються з урахуванням специфіки завдань, які поставив перед собою дослідник, а не просто перераховуються всі відомі методи тієї чи іншої галузі науки. Метод значною мірою визначає результативність дослідження, форми організації роботи.

Метод можна розглядати як певний систематизований комплекс дій, яку застосовує дослідник для досягнення мети і завдань дослідження. Його нерідко розглядають також як сукупність дій щодо практичного або теоретичного усвідомлення педагогічної дійсності, підпорядкованих розв'язанню конкретного завдання у сфері освіти, комплекс інтелектуальних дій, логічних процедур, за допомогою яких автор прагне встановити істину, перевірити чи спростувати її.

На цьому ж етапі проводиться формувальний експеримент, який відіграє основну роль у педагогічному дослідженні. Він організується на основі попереднього вивчення стану проблеми та аналізу результатів констатувального експерименту. Тому правомірно розглядати констатувальний (попередній) і формувальний (творчий) експерименти як послідовні етапи єдиного педагогічного експерименту.

Четвертий етап включає обробку та аналіз результатів експериментального дослідження, яке проводилося згідно з розробленою програмою і методикою, а також формулювання висновків і рекомендацій за результатами дослідження.

П'ятий етап – літературне оформлення дипломної (магістерської) роботи і підготовки її до захисту.

Підсумовуючи вищевикладене, ще раз у стислій формі подамо структуру кваліфікаційної (магістерської) роботи.

Анотація – це одна зі складових роботи, яка допомагає отримати стислу та чітку інформацію читачу (членові комісії) про сутність роботи. У декількох реченнях потрібно надати інформацію про те, чому присвячена робота. Анотація роботи надається українською і англійською мовами.

Студент повинен вказати, що було метою, предметом дослідження. Чи реалізовані поставлені завдання роботи. Оптимальний обсяг анотації – 10-15 рядків. Наприкінці анотації слід вказати загальний обсяг роботи (кількість сторінок), кількість таблиць, рисунків та процитованих джерел літератури (всього та окремо вітчизняних і зарубіжних авторів кирилицею та латиницею). Після тексту анотації потрібно вказати 3-7 ключових слів. Через інтервал потрібно розмістити переклад анотації та ключових слів англійською мовою. Приклад анотації наведений у Додатках.

Вступна частина дослідження повинна віддзеркалювати ту теоретичну роботу, яку автор провів згідно з рекомендаціями, наведеними вище. Важливо навести стан проблеми і попереднього досвіду її вивчення. Остаточне редагування вступної частини роботи доцільно виконувати на завершальній стадії дослідження, коли досліджувана тема постає у повному обсязі.

Розділи (глави, параграфи) дипломної (магістерської) роботи повинні за своєю назвою, структурою, змістом відповідати завданням дослідження доставленої проблеми.

Кожен розділ (глава) роботи завершується стислими висновками, які узагальнюють результати дослідження, отримані автором при розробці усіх зазначених у ньому питань.

При роботі над рукописом необхідно звернути увагу і на таке питання, як розподіл тексту за абзацами. Кожен абзац повинен містити завершену думку, виражену одним чи кількома реченнями.

Узагальнені числові дані, які можуть концентруватися в таблицях, діаграмах, графіках, схемах повинні наводитись з необхідним ступенем точності та аргументованості, з посиланням на відповідні джерела чи власні обчислення.

Заключна частина вміщує в узагальненому вигляді основні висновки дослідження з усіх поставлених завдань, які вирішувались автором у процесі написання роботи.

Найважливішою складовою заключної частини наукової роботи є ті пропозиції і методичні рекомендації, які пропонуються автором для вдосконалення навчально-виховної роботи з дослідженої теми.

2.3. Розробка методики дослідження та збір фактичного матеріалу

Виходячи з мети та завдань дослідження, студент розробляє його методику, визначає кількість експериментальних зрізів та склад випробуваних. Як правило, у педагогічних дослідженнях з проблем методики навчання, підготовки майбутніх учителів беруть участь не менш 20 осіб різних вікових груп (класів) або двох груп (експериментальної та контрольної).

Раніш ніж приступити до експерименту, студент повинен підготувати всі необхідні матеріали: форми протоколів, інструкції випробуванню, анкети тощо. В протоколах фіксується хід експерименту.

Після цього студент безпосередньо приступає до дослідження. Спочатку проводиться пробний експеримент з 2-3 особами. Його мета – перевірка надійності методики, доступності інструкції і експериментального матеріалу, уточнення кількості серій, критеріїв аналізу результатів дослідження, склад випробуваних. По всіх цих питаннях студент консультується з науковим керівником.

Вибір адекватних методик – одне із самих складних питань. У педагогічних дослідженнях зазвичай використовують наступні методи:

- спостереження;

- самоспостереження;
- метод масового опитування (анкетування, бесіди, інтерв'ю);
- вивчення та узагальнення передового педагогічного досвіду;
- вивчення продуктів діяльності випробуваних;
- тестування;
- експеримент (констатувальний, формувальний);
- метод узагальнення незалежних характеристик (за К. К. Платоновим);

Розглянемо лише один із методів психолого-педагогічного дослідження.

У педагогічній діяльності важливе місце належить методу вивчення й узагальнення передового педагогічного досвіду. Особливо важливий він для студентів, які вибрали теми з методики навчання біології та основ здоров'я. Такі наукові роботи вимагають вивчення та узагальнення досвіду вчителів, викладачів, керівників, а також власного досвіду навчання й викладання.

У передовому педагогічному досвіді розрізняють два напрямки: педагогічна майстерність і педагогічне новаторство. Суть першого полягає в умілому, раціональному і комплексному впровадженні в практику виховання і навчання досягнень та рекомендацій педагогічної науки. Педагогічне новаторство передбачає власні знахідки, нові ефективні прийоми, методи і форми в навчально-виховній роботі. Тому найбільш цікавим і корисним є вивчення педагогічного новаторства.

Звичайно, виявлення передового педагогічного досвіду, його аналіз та узагальнення вимагають певної системи і підготовки. Крім того, необхідно враховувати критерії передового педагогічного досвіду, які визначені вченими. Головні з них такі:

- Новизна в діяльності педагога, яка може проявлятися в дуже широкому діапазоні: від розробки нових наукових положень до ефективного застосування вже відомих досягнень педагогічної науки і раціоналізації окремих сторін навчально-виховного процесу.
- Висока результативність і ефективність (якості знань, рівня розвитку та виховання). Відповідність сучасним досягненням педагогіки та методики.
- Стабільність, тобто усталеність позитивних результатів при деяких змінах умов і протягом тривалого часу.

- Можливість творчого використання досвіду іншими педагогами.
- Оптимальність досвіду в цілісності педагогічного процесу. Це значить, що передовий досвід повинен бути елементом всієї системи роботи, не відображатися негативно на розв'язанні інших завдань і досягатися при відносно економній витраті часу та сил вихователів та вихованців.

Вивчення та узагальнення передового педагогічного досвіду дозволяють лише констатувати хід явищ та процесів, які вивчаються. Тому більш широко застосовуються різноманітні види психолого-педагогічного експерименту, в процесі якого дослідник активно впливає на хід явищ, що вивчаються, і змінює звичайні умови, тобто цілеспрямовано вводить нові, виявляє певні тенденції, оцінює якісні та кількісні результати, встановлює й підтверджує достовірність виявлених закономірностей.

У процесі формуального експерименту дослідник проводить коректування припущень та організовує їх перевірку, вводячи нові умови і вивчаючи вплив цих умов (або чинників) на підвищення ефективності навчання або виховання. Щоб довести раціональність експериментально створених дослідником умов, проводиться робота з досить великою кількістю осіб одразу в декількох експериментальних і контрольних групах. При цьому передбачається, що нова умова вводиться в дослідних (експериментальних) групах, а в контрольних – йде за традиційною методикою (навчання або виховання).

Для забезпечення надійності результатів експерименту і репрезентативності висновків дуже важливо зрівняти за всіма показниками (склад, вік, успішність, обсяг завдань, кількість вправ та ін.) експериментальні та контрольні групи, крім єдиної відмінності, пов'язаної з уведенням в експеримент нової умови. У цьому випадку різниця в результатах роботи експериментальних і контрольних груп може бути пояснена якраз цією умовою.

2.4. Обробка результатів дослідження

Аналіз зібраних під час експериментального дослідження фактів являє собою не менш складну і відповідальну справу, ніж їх накопичення. Підготовкою до такого аналізу слугує систематизація отриманого

фактичного матеріалу і його обробка. Наступне усвідомлення і співставлення систематизованого та опрацьованого матеріалу дозволяє дослідникові зробити узагальнення і відповідні висновки.

Систематизація та обробка зібраних фактів полегшується, якщо процес їх накопичення проводився не механічно, і дані експерименту постійно фіксувалися і супроводжувались необхідними коментарями. Систематизацію, обробку і аналіз фактичного матеріалу, отриманого при виконанні магістерської роботи, не слід відкладати «в довгий ящик», оскільки критичне усвідомлення отриманих фактів, як позитивних, так і негативних, у ході дослідження нерідко призводить до необхідності їх доповнення, проведення додаткових спостережень або експериментів.

Обробка фактичного матеріалу, отриманого за допомогою експерименту та інших методів дослідження, починається з розгляду окремих фактів і виявлення особливостей досліджуваного явища. Потім проводиться порівняння результатів виконання різними особами одних й тих самих завдань та їх варіацій, аналізуються факти, отримані в різних умовах і в різних досліджуваних групах, встановлюються зв'язки між створюваними умовами або педагогічними діями і якісними та кількісними змінами, що відбуваються у явищах, які вивчаються.

Під час виконання дипломних та магістерських робіт задля досягнення об'єктивності широко застосовуються математичні методи, які допомагають виявити не тільки кількісні зміни, що відбуваються з досліджуваними об'єктами, але й якісні характеристики цих змін. Наприклад: порівняння результатів констатувального або формувального експерименту у відсотках дозволяє визначити, наскільки кількість явищ (показників, ознак), що спостерігаються, наближуються до максимальної величини – 100 %. Узагальнення даних за визначенням середнього арифметичного дозволяє порівняти наскільки результати контрольної і експериментальної групи відрізняються за загальною величиною (силою) прояву певної ознаки (показника).

Використання методів обчислення коефіцієнта варіації та середнього квадратичного відхилення дозволяє визначити типовість проявів, що спостерігаються, для обстежуваних, ступінь їхньої наближеності (або віддаленості) до визначених середніх для групи значень. Ступінь зв'язку між різними явищами, що спостерігаються, можна виявити за допомогою факторного або кореляційного аналізу. Тобто використання статистичних

методів дозволяє абстрагуватись від безпосереднього сприймання явищ і спостерігати їх зміни формально як зміну кількості або якості.

Приклад:

Визначення середнього арифметичного:

$$\bar{x} = \frac{\sum x^i}{n},$$

де x^i – кожне спостережене значення ознаки,

n – кількість спостережень.

Більш докладно про використання математичних методів в науковому і, зокрема, педагогічному дослідженні можна ознайомитись в рекомендованій літературі.

3. СТРУКТУРА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ ТА ВИМОГИ ДО ЇЇ ОФОРМЛЕННЯ

3.1. Загальні вимоги до оформлення

Магістерська робота має бути чітко структурованою із виділенням окремих її частин, абзаців, нумерацією сторінок (у верхньому правому куті аркуша), правильним оформленням посилань, цитат, списку використаних джерел, переважно останніх років. Бажано використання літератури іноземних авторів.

У структурі кваліфікаційної магістерської роботи виділяються:

1. Титульна сторінка.

2. Анотація.

3. Зміст.

4. Вступ (обґрунтовується актуальність теми, її значення для теорії та практики середньої освіти, після актуальності потрібно вказати зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами (за наявності), мета, завдання, об'єкт, предмет, методи дослідження, дослідно-експериментальна база, апробація результатів дослідження і структура роботи).

5. Основна частина (поділяється на теоретичний та експериментальний розділи). Теоретичний розділ включає аналіз опрацьованої наукової літератури відповідно до завдань дослідження та визначення ключових понять дослідження. Експериментальний розділ містить опис методики виконаного за темою дослідження експерименту, розроблені студентом навчально-методичні матеріали, статистичні дані та їх аналіз.

6. Висновки (висновки до розділів та загальні висновки).

7. Список використаних джерел.

Кваліфікаційна магістерська робота має містити посилання не менш, ніж на 70 публікацій. Не менше 30 % джерел повинні бути опубліковані протягом останніх 10 років.

8. Слід використовувати наукові джерела вітчизняних та зарубіжних авторів.

9. Оформлення списку використаних джерел.

Для оформлення бібліографічних списків, списків використаної літератури, списків літератури в наукових роботах тощо використовують ДСТУ 8302:2015. Приклади оформлення бібліографічного опису у списку

використаних джерел згідно з ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» з урахуванням правок (код УКНД 01.140.40) розміщено на сайті Наукової бібліотеки ОНУ імені І. І. Мечникова <http://lib.onu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/06/Bibliogr.-posylannya.-pryklady.pdf>

Цей стандарт є регламентуючим документом для оформлення бібліографічних посилань та бібліографічних списків посилань у наукових роботах. Він установлює види бібліографічних посилань, правила та особливості їхнього складання й розміщення в документах. Стандарт поширюється на бібліографічні посилання в опублікованих і неопублікованих документах незалежно від носія інформації.

У науковій літературі прийнято два типи цитування – безпосереднє (дослівне) і вільне (не дослівне). Цитатами в магістерських роботах не слід зловживати. Безпосередні цитати повинні бути абсолютно ідентичні оригіналу і беруться в лапки. Перед цитатою або після цитати вказується її автор. Наприклад: «Кожен структурний ген проявляється у фенотипі як відповідна елементарна ознака, тобто фен, на тому чи іншому рівні системної організації клітини чи організму» [Тоцький, 2008]. При недослівному цитуванні використовується посилання за прізвищем автора.

Список літератури формується в алфавітному порядку залежно від прізвища перших літер автора тієї чи іншої праці.

При цитуванні прізвище автора та рік цитованої публікації наводиться у квадратних дужках без ініціалів вченого (напр.: «...що підтверджено дослідженнями окремих вчених [Іванов, 2005; Петров, 2008]»). Слід звернути увагу на те, що за наведення в дужках прізвищ декількох авторів, їх розташовують не за алфавітом, а в хронологічному порядку. При цьому вітчизняні автори цитуються першими (кирилиця), а зарубіжні (латиниця) після них.

Якщо в одного дослідника протягом року опубліковано кілька робіт, то в списку літератури після вказаного року їх видання приписують літеру «а», потім «б» і т. д. Посилання на ці роботи виглядатиме так: «І. І. Іванов [1999, 2000, 2002а, 2002б, 2008] переконливо довів, що...». Рік разом з літерою використовують і в тих випадках, коли посилаються тільки на одну роботу (напр.: «І. І. Іванов [2004б]»).

Якщо прізвище автора(ів) наводиться безпосередньо в тексті, а не в дужках, то вказують його ініціали і прізвище, а в дужках – рік видання цитованої роботи. Наприклад: «Вперше І. І. Іванов [2004] виявив вплив на комах...». При двох та більшій кількості співавторів наводять тільки прізвище першого автора, а замість прізвищ інших пишуть «та ін.» – для українських, «и др.» – для російських, «et al.» – для англomовних видань, (напр.: «... як відомо [Іванов та ін., 2000] ...»). У студентських роботах допускаються деякі виключення з цього правила – якщо студент, який представляє роботу, сам є співавтором статті, але прізвище його стоїть третім, четвертим і т. ін., то він може навести прізвища всіх співавторів, щоб показати власну участь у розробці проблеми і публікації.

Згідно з тими ж правилами, але мовою оригіналу, посилаються на роботи зарубіжних дослідників, наприклад: «За даними В. Vyskot та R. Hobza [2004] інтенсивно досліджується походження статевих хромосом рослин...», чи «...в роботі [Vyskot et al., 2004] стверджується, що...». Якщо вказаний автор у роботі багаторазово цитується, то в тексті спочатку наводиться його прізвище в транскрипції мови роботи, а в дужках – його прізвище в оригінальному написанні (напр: «Б. Віскот [Vyskot, 2005] наводить перелік модельних організмів, дослідження генетичного апарату яких проливає світло на походження й еволюцію статевих хромосом як рослин, так і тварин»). За подальшого цитування прізвище цього автора можна наводити лише в українській транскрипції.

У кваліфікаційній магістерській роботі повинна бути дотримана коректність посилань та цитувань. Вона має відповідати нормам академічної доброчесності:

- дотримання норм Конституції України, чинного законодавства України у сфері освіти і вищої освіти та авторського права, загальноприйнятих етичних норм; самостійне виконання освітніх завдань;
- подавати на оцінювання *самостійно* виконану роботу, що не є запозиченою або переробленою з іншої, виконаної третіми особами;
- використовувати у дослідницькій діяльності лише перевірені та достовірні джерела інформації та коректного посилання на них.

Використання запозичених текстів у кваліфікаційній магістерській роботі допускається за умови, якщо зазначено всі джерела запозичень.

Порушення норм академічної доброчесності передбачає накладання санкцій, у т. ч. зняття або недопуск до захисту кваліфікаційної магістерської роботи. Необхідні документи для подання на плагіат у сектор моніторингу плагіату Наукової бібліотеки ОНУ представлено у Додатку 10.

9. Додатки. У Додатках кваліфікаційної магістерської роботи подаються матеріали, які не увійшли до основної частини роботи: методичні розробки магістранта, статистичні дані, таблиці, схеми, які є демонстративним матеріалом до роботи.

Текст роботи має бути набраний державною мовою на комп'ютері, на одній стороні аркуша білого паперу формату А 4 (210 x 291 мм) через півтора міжрядкових інтервали, шрифт Times New Roman, розмір шрифту 14. На кожній сторінці залишають поля: ліве – 3,0 см, верхнє – 2,0-2,5 см, нижнє – 2 см і праве – 1,5 см. Обсяг роботи – 60-80 сторінок основного тексту (до списку літератури) набраного на комп'ютері.

3.2. Оформлення структури кваліфікаційної роботи

Оформлення кваліфікаційної магістерської роботи являє собою важливий елемент її виконання і є одним із багатьох чинників, що оцінюється комісією при оцінюванні робіт під час її захисту.

Перш за все звертається увага на змістову сторону викладу матеріалу: логічність і послідовність, повноту і репрезентативність, широта використання наукових джерел, загальну грамотність і відповідність стандартам і прийнятим правилам, тексту роботи, списку літератури і додатків, а також на зовнішнє оформлення титульної сторінки.

Кожну з робіт рекомендується виконувати спочатку в чорновому варіанті (перший варіант). Це дозволяє вносити до тексту необхідні зміни і доповнення як з ініціативи самого автора, так у зв'язку з зауваженням керівника.

Оскільки кожна з робіт, як правило, об'ємна, то практикується розподіл усього матеріалу на змістовні частини, які відокремлюються заголовками. Найбільш поширеним є поділ на розділи (глави) і підрозділи (параграфи).

Розділи і підрозділи нумерують арабськими цифрами. Підрозділи нумерують відповідно розділу, до складу якого вони входять.

Позначення розділів (глав) і їх порядкові номери пишуть окремим рядком над відповідними заголовками. Після позначення крапка не ставиться, порядкові номери параграфів розташовують в один рядок з їх заголовками, в кінці крапка також не ставиться.

Приклад оформлення розділу:

РОЗДІЛ І

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ У ШКОЛЯРІВ НАУКОВИХ ПОНЯТЬ

1.1. Видатні педагоги і психологи про роль понять у процесі пізнання

До формулювань заголовків (назв), розділів (глав) і підрозділів (параграфів) кваліфікаційної магістерської роботи ставляться такі вимоги: стислість, чіткість, послідовне та точне вираження змісту завдань і логіки роботи.

На титульній сторінці зазначаються: міністерство, назва педагогічного ЗВО, в якому виконувалась робота, прізвище та ініціали студента-дипломника, повна назва теми роботи, прізвище, ініціали, вчене звання і ступінь керівника, рік і місце виконання роботи (зразки оформлення титульних сторінок та змісту науково-дослідних робіт наведено у додатках).

Завершеності, цілісності і зв'язності тексту магістерської роботи досягають певними спеціальними мовними засобами. Так, способом вираження логічних зв'язків є такі мовні засоби, що вказують на послідовність розвитку думки: (спочатку, насамперед, по-перше, по-друге, отже), заперечення (проте, тим часом, але, однак, водночас, а втім, натомість), причинно-наслідкові відношення (таким чином, завдяки цьому, відповідно до цього, крім того, внаслідок цього, до того ж), перехід від однієї думки до іншої (звернімося до..., розглянемо, зупинимося на..., перейдемо до..., необхідно зупинитися на..., необхідно розглянути...), результат, висновок (отже, все сказане дає можливість..., підсумовуючи, слід сказати). Під час утворення порівняння найвищого ступеня використовують слова «найбільш», «найменш». Логічні зв'язки між частинами тексту забезпечують складні сполучники підрядності «завдяки тому, що», «між тим як», «тому що», «замість того, щоб», «з огляду на те, що», «зважаючи на те, що», «внаслідок того, що», «після того, як», «у той

час як». Рекомендовано також активно вживати похідні прийменники «протягом...», «відповідно до...», «згідно з...», «у результаті», «на відміну від...», «поряд з...»

До змісту кваліфікаційної (магістерської) роботи, крім текстової частини, входить різноманітний графічний та ілюстративний матеріал. Щоб не перенавантажувати надмірно описову частину, рекомендується частку такого матеріалу виносити в додатки.

Додатки оформлюються на окремих аркушах. Кожен з них у правому верхньому куті має надпис «Додаток» із зазначенням порядку за літерами алфавіту і свій тематичний заголовок. Якщо додатки мають тексти допоміжного характеру (розробки і конспекти уроків, методичні рекомендації тощо), то вони можуть бути подані в окремій папці, зошиті або брошурі.

Ілюстрації, які наводяться в тексті роботи, мають загальну нумерацію (арабськими цифрами) і позначаються словом «Рис.» (рисунок). Наприклад «Рис. 1», «Рис. 3» тощо. У тексті, до якого відноситься та чи інша ілюстрація, робиться посилання до неї в дужках «(рис. 5)» або без них: «рис. 4».

У випадку, коли посилання робиться на ілюстрації, які вже згадувались раніше, додають слово «дивись» (скорочено) із вказівкою сторінки, на якій розміщена дана ілюстрація. Наприклад: (див. рис. 2, с. 15). Кожна ілюстрація повинна мати точну і стислу назву.

Аналогічні позначення використовують і для таблиць роботи, в яких подається відповідний цифровий матеріал. Надписи «Таблиця 1», «Таблиця 3» та ін. з позначенням номерів арабськими цифрами без знаку «№» розміщуються над заголовками таблиці у правому верхньому куті.

У тексті на всі таблиці повинні бути посилання. Слово «Таблиця» пишеться в тексті повністю, якщо таблиця одна і скорочено, якщо вона розміщена за певним номером, наприклад: (у табл. 4).

Заголовна частина кожної таблиці складається із назв граф (колонок), що визначають їх зміст, і відокремлюються від змісту граф потовщеною або подвійною горизонтальною лінією. Заголовки (назви) граф повинні бути короткими, починатися з великої букви.

У першій зліва графі (колонці) вказується назва відповідних горизонтальних рядків таблиці, в наступних графах додаються заголовки інформаційних даних, які наводяться. Заголовна частина таблиці може

розділятися на додаткові ділянки (по горизонталі), в яких розміщуються підзаголовки граф. При необхідності переносу частин таблиці на другу сторінку повторюється заголовок таблиці з надписом угорі: «Продовження табл. 2». Тематичний заголовок таблиці при цьому не повторюється.

Записи цифр у таблицях проводяться з дотриманням наступних правил:

- у кожній із граф класи чисел повинні знаходитися один під одним;
- частини цілого повинні виражатися у десяткових дробах;
- в одній і тій же графі всі числові величини повинні мати однакову кількість десяткових знаків;
- заміна повторюваних цифр або знаків не допускається; якщо в таблиці відсутні цифрові чи інші дані, то в графі ставиться прочерк;
- всі дані, що наводяться в таблиці, аналізуються.

Приклад подання і аналізу даних за таблицею наводиться нижче.

Приклад: Дані, які ми одержали за особливостями прояву у студентів когнітивного компонента професійно-валеологічної компетентності за результатами констатувального експерименту, відображені в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Особливості прояву когнітивного компонента професійно-валеологічної компетентності студентів щодо навчання школярів навичок здорового способу життя

Рівні	Група 1		Група 2		Група 3		Загальна кількість обстежуваних	
	абс	%	абс.	%	абс	%	абс.	%
Високий	-	-	-	-	-	-	-	-
Достатній	1	1,36	2	2,73	-	-	3	4,1
Середній	5	6,84	14	19,17	7	9,58	26	35,62
Низький	17	23,28	14	19,17	13	17,8	44	60,27
Усього	23	31,52	30	41,09	20	27,39	73	100

Як бачимо, за узагальнюючими даними у студентів випускних курсів спостерігається досить низький рівень підготовки щодо професійної

діяльності в галузі навчання школярів навичок здорового способу життя. Про це свідчить те, що найбільша кількість опитуваних нами студентів (44 особи або 60,27 %) виявили низький рівень обізнаності щодо навчання школярів навичок здорового способу життя.

Середнього рівня за цим компонентом досягли 26 студентів або 35,62 % із загальної кількості опитуваних. Лише 3 студенти або 4,1 % виявили достатній рівень професійно-валеологічної компетентності в галузі навчання школярів навичок здорового способу життя. Високого рівня означеної компетентності у студентів не було виявлено.

Крім таблиць, результати експерименту можуть бути проілюстровані графіками і діаграмами. Приклад подання і аналізу даних за діаграмою наводиться нижче.

Приклад: Динаміка змін у показниках здоров'язбережувальної компетентності учнів 5-го класу за виділеними критеріями подана на діаграмах 1 – 2 (рис. 1 та рис. 2).

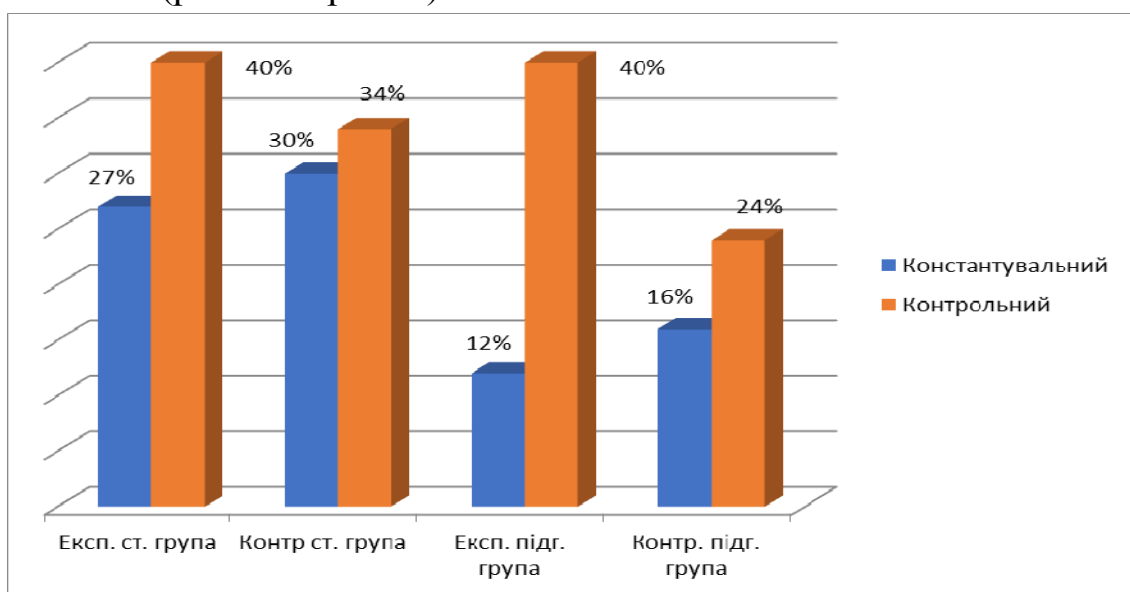

Рис. 1. Динаміка змін у показниках здоров'язбережувальної компетентності учнів 5-го класу (цінності здоров'я)

Символи §, №, % та інші використовуються лише при цифрових або літерних позначеннях. У всіх інших випадках слід писати слова: параграф, номер, відсоток. Високі вимоги ставляться не тільки до змісту і результатів дипломної (магістерської) роботи, але й до її літературного та зовнішнього оформлення. Робота повинна бути написана в логічній послідовності, грамотно, літературною мовою. Під час підготовки

чернетки слід звернути увагу на зміст кожного речення, на вибір слів, які найбільш чітко, стисло й доступно відображають сутність речей. Не варто вживати складні синтаксичні конструкції, а також надмірно короткі, лаконічні фрази, слабко зв'язані між собою логічно, з наявним подвійним тлумаченням і т. ін.

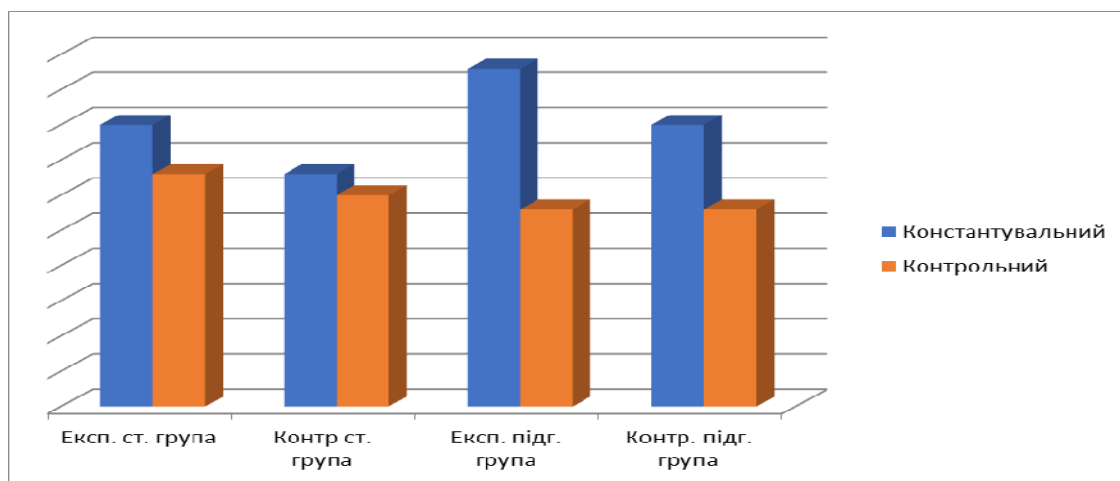

Рис. 2. Динаміка змін у показниках здоров'язбережувальної компетентності учнів 5-го класу (цінність безпеки)

У роботі не рекомендується вживати слова і вирази-штампи типу «на всі сто відсотків», «на даний момент» тощо. Слід уникати частих повторень слів або словосполучень. Разом з тим необхідно прагнути дотримуватись прийнятої термінології позначень, умовних скорочень і символів. У тексті допускаються загальноприйняті скорочення (с. – сторінка, ст. – стаття, та ін. – та інші).

У кваліфікаційній (магістерській) роботі не рекомендується вести виклад від першої особи однини: («Я спостерігав», «Я вважаю», «Мені здається», «На мою думку») або множини: («Ми отримуємо», «Ми спостерігаємо», «Ми маємо»). Допускаються звороти зі збереженням першої особи множини, яких виключається займенник «ми» тобто вживаються означено-особові речення: «спостерігаємо», «встановлюємо», «маємо на увазі» та ін.

В окремих випадках можна використовувати вирази «на наш погляд», «на нашу думку», або «на думку автора роботи», або «вивчення передового педагогічного досвіду свідчить про те, що...», або «на основі зробленого аналізу можна стверджувати...», або «проведені дослідження підтвердили...», або «...дають підстави вважати, робити висновки» і т. ін.

При згадуванні в тексті прізвищ (вчених-дослідників, вчителів) їх ініціали, як правило, ставляться перед прізвищем (К.Д. Ушинський, а не Ушинський К.Д., як це прийнято в списках літератури).

Виконану в чорновому варіанті дипломну (магістерську) роботу студент дає на перегляд керівникові. З урахуванням зроблених ним зауважень, автор вносить до роботи необхідні зміни та доповнення.

Після остаточного погодження з керівником чернетки роботи можна оформляти чистий варіант.

Увага! Перед тим, як передруковувати чернетку кваліфікаційної магістерської роботи, її слід старанно ще раз перевірити, уточнити назви розділів (глав), підрозділів, таблиць та малюнків, послідовність розміщення матеріалу, перевірити цифрові дані, обґрунтованість і чіткість формулювань, висновків та рекомендацій. Таблиці, малюнки, схеми, графіки, креслення, фотографії та інші ілюстративні матеріали, як в тексті роботи, так і в додатках виконуються на стандартних аркушах. Формули можна вписувати від руки розбірливо чорною пастою.

Усі сторінки роботи нумеруються від титульної до останньої без пропусків, повторів або буквених додатків. Першою сторінкою вважається титульна сторінка, але на ній цифра 1 не ставиться, на наступній сторінці проставляється цифра 2 і далі за порядком.

Порядковий номер сторінки проставляється у правому верхньому полі сторінки.

Кваліфікаційна магістерська робота відкривається титульною сторінкою. На наступній сторінці розміщується зміст або план роботи з вказівкою сторінок, на яких починається кожний з елементів роботи.

У роботі вступ, кожен розділ, висновки, список літератури починається з нової сторінки і заголовку.

Висновки і практичні рекомендації мають бути всебічно обґрунтовані в тексті роботи (в розділах чи заключній частині). Вони повинні стисло, але ґрунтовно резюмувати результати проведеного дослідження. Основна вимога до заключної частини – не повторювати зміст вступу, основної частини роботи і висновків, зроблених у розділах.

4. ПІДГОТОВКА ДО ЗАХИСТУ ТА ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Оформлену за стандартами роботу студент подає на кафедру за 30 днів до дати захисту. До роботи додається письмовий відгук наукового керівника.

У відгуку науковий керівник кваліфікаційної магістерської роботи відзначає: особистісні якості студента (магістранта), його ставлення до виконання кваліфікаційної магістерської роботи, рівень підготовки до виконання професійних функцій; ступінь самостійності у виконанні роботи; ступінь оволодіння методами дослідження; навичками експериментувати; пропозицію щодо оцінки роботи.

Кваліфікаційна магістерська робота, яка не подана на кафедру у визначений термін без поважних причин, не може бути рекомендована до захисту.

Після подання роботи, відбувається її попередній захист на кафедрі.

Після надходження роботи з відгуком наукового керівника кафедра приймає рішення щодо призначення незалежного рецензування кваліфікаційної магістерської роботи. До рецензування кваліфікаційних магістерських робіт залучаються викладачі, науково-педагогічні працівники *інших* підрозділів університету/факультету та/або інших закладів освіти. Рецензія повинна бути передана студенту не пізніше, ніж за 10 днів до захисту кваліфікаційної магістерської роботи.

У рецензії приділяється увага визначенню актуальності теми для освітнього процесу; доцільності використаної методики дослідження; новизні поставлених питань та оригінальності їх вирішення; повноті й якості розробки теми; логічності, послідовності, аргументованості, грамотності викладання матеріалу. Поряд з позитивними рисами зазначаються недоліки, висловлюються зауваження, вказується можливість практичного застосування роботи або її окремих частин; висновки, пропозиції та рекомендації. Рецензент оцінює роботу за національною шкалою.

До публічного захисту кваліфікаційної магістерської роботи допускаються студенти, які повністю виконали всі вимоги навчального плану, отримали відгук наукового керівника та рецензію.

4.1. Захист кваліфікаційної магістерської роботи

Захист кваліфікаційної магістерської роботи відбувається на спеціальному відкритому засіданні ЕК, на якому можуть бути присутні студенти, рецензенти, наукові керівники, а також запрошені представники закладів загальної середньої освіти.

В екзаменаційну комісію для захисту кваліфікаційної магістерської роботи подаються такі документи:

- 1) довідка деканату факультету про виконання студентом навчального плану й оцінки з теоретичних дисциплін, практик тощо (*подання*);
- 2) кваліфікаційна магістерська робота;
- 3) *характеристика* на здобувача та *відгук* від наукового керівника;
- 4) рецензія на роботу;
- 5) довідка з сектору моніторингу плагіату Наукової бібліотеки ОНУ;
- 6) *завдання* на дипломну роботу студента (виділене курсивом див. у Додатках).

На розгляд екзаменаційної комісії подаються інші матеріали, що характеризують наукову і практичну цінність кваліфікаційної магістерської роботи (*друковані статті з теми дослідження, тези наукових доповідей, акти впровадження результатів роботи в практику тощо*).

Для захисту кваліфікаційної магістерської роботи перед екзаменаційною комісією студент готує доповідь.

У доповіді зазначаються такі питання кваліфікаційної магістерської роботи, як от:

- обґрунтування актуальності теми дослідження;
- мета, завдання, предмет дослідження;
- результати дослідження, що вдалося встановити, виявити, довести;
- якими методами це досягнуто;
- з якими труднощами довелось зіткнутися у процесі дослідження.

Доповідь не повинна перевищувати за часом 8-10 хвилин (4-5 сторінок). У ній повинні міститися також відповіді на основні зауваження наукового керівника і рецензента.

Після доповіді, студенту задають запитання члени ЕК і присутні. Запитання можуть бути пов'язані з темою роботи, а можуть бути значно ширші від теми роботи, оскільки захист має на меті виявити не лише

знання з теми дослідження, але й рівень загальної підготовки випускника з обраної спеціальності. Після відповідей студента на запитання слово надається науковому керівнику і рецензенту. У разі їхньої відсутності текст відгуку і рецензії озвучує голова або один з членів ЕК.

Хід захисту фіксується у протоколі ЕК. Кожен член ЕК самостійно приймає рішення щодо оцінки кваліфікаційної магістерської роботи з урахуванням як особистого ознайомлення з текстом, і з процедури його захисту. На закритому засіданні ця оцінка повідомляється іншим членам ЕК.

Рішення щодо загальної оцінки приймається після обговорення більшістю голосів членів ЕК. Загальна оцінка кваліфікаційної магістерської роботи оголошується головою (головуючим на засіданні) ЕК у присутності студентів. Кращі роботи можуть бути рекомендовані на конкурси і виставки, на конференції, а також до друку в студентських збірниках.

4.2 Оцінювання кваліфікаційної магістерської роботи

Оцінювання кваліфікаційної магістерської роботи включає оцінку рукопису та захисту роботи. Рукопис оцінюється рецензентом і членами ЕК, враховуючи актуальність проблеми дослідження, повноту розкриття теми; ґрунтовність аналізу літературних джерел; методологічну грамотність, адекватність застосованих методів дослідження; валідність досліджуваної вибірки; якість інтерпретації та аналізу отриманих результатів дослідження; відповідність висновків меті та завданням дослідження; коректність висновків; творчий підхід; самостійність, оригінальність в опрацюванні матеріалу; мовне оформлення та володіння стилем наукового викладу; правильність і охайність в оформленні роботи.

У таблиці 1 подано загальні критерії оцінювання рукопису кваліфікаційної магістерської роботи.

Оцінка за доповідь та відповіді студента під час захисту дипломної роботи виставляється членами ЕК відповідно до критеріїв (Таблиця 2).

Після захисту магістерська робота передається на зберігання у наукову бібліотеку ОНУ.

Таблиця 1

Критерії оцінювання рукопису кваліфікаційної магістерської роботи

Націо- нальна шкала	Сто- бальна шкала	ECTS	Критерії оцінювання
відмінно	90-100	A	Роботу виконано самостійно, зміст повністю відповідає назві, поставленій меті і завданням; експериментальні дані проаналізовані із застосуванням методів статистики; мета та завдання роботи розкриті повністю; висновки обґрунтовані; в роботі наведено ґрунтовне і грамотне обговорення отриманих автором даних із вмільм використанням літератури. Робота оформлена з дотриманням всіх вимог і написана грамотно.
добре	85-89	B	Роботу виконано самостійно, вона має наукове значення, завдання виконані, мета досягнута, однак автор недостатньо повно виклав існуючі в літературі дані. Робота виконана з отриманням вимог, але є незначні недоліки в оформленні, а також в обговоренні експериментальних даних і їх оцінці.
	75-84	C	Роботу виконано самостійно, однак тема не пов'язана з реальною науковою роботою, зміст загалом відповідає назві, завдання в цілому виконані, мета досягнута. Структура роботи стандартна, виконана з дотриманням вимог, але в оформленні роботи є певні недоліки, грамотність студента не бездоганна.
задовільно	70-74	D	Роботу виконано самостійно, але зміст розкрито недостатньо, завдання виконані частково, що позначилося на повноті досягнення мети. Недостатня кількість бібліографічних джерел, в оформленні роботи є суттєві недоліки.
	60-69	E	Роботу виконано в основному самостійно, але написана робота погано, завдання виконані частково, мета не повністю досягнута, висновки не зовсім коректні і нечіткі. Недостатня кількість і застарілість бібліографічних джерел. В оформленні роботи є істотні недоліки, мовні помилки, є суттєві порушення вимог до стилю викладення матеріалу.
незадовільно	35-59	FX	Робота не має наукової цінності або тема її не розкрита; студент не вмів аналізувати експериментальні дані і логічно обґрунтовувати наукові висновки; недостатня кількість і застарілість бібліографічних джерел, відсутність статистичної обробки цифрового матеріалу. Роботу оформлено без дотримання вимог, велика кількість граматичних помилок.
	0-34	X	Робота – плагіат або не має наукової цінності. Завдання роботи не виконані або оформлення роботи в цілому не відповідає вимогам. Студент неграмотний, зовсім не володіє матеріалом по темі роботи.

Таблиця 2

Критерії оцінювання доповіді та відповіді студента
під час захисту дипломної роботи

Націо- нальна шкала	Сто- бальна шкала	ECTS	Критерії оцінювання
відмінно	90-100	A	Виступ чіткий, аргументований, змістовний, під час виступу застосований якісний ілюстративний матеріал. Відповіді на запитання членів Комісії вичерпні і аргументовані.
добре	85-89	B	Виступ чіткий, змістовний, під час виступу застосовано якісний ілюстративний матеріал. Відповіді на запитання членів комісії правильні, але не достатньо повні або аргументовані.
	75-84	C	Виступ змістовний, під час виступу застосовано ілюстративний матеріал. Відповіді на запитання членів комісії в цілому правильні, але не зовсім повні, а на деякі запитання відповіді невдалі.
задовільно	70-74	D	Виступ не чіткий, зміст роботи розкритий не повністю. Ілюстративний матеріал не достатньо інформативний. Відповіді на запитання членів комісії неповні, але свідчать про достатню теоретичну підготовку студента.
	60-69	E	Виступ не чіткий, зміст роботи розкритий не повністю. Ілюстративний матеріал не достатньо інформативний. Відповіді на запитання членів комісії неповні або невдалі, теоретична підготовка студента слабка.
незадовільно	35-59	FX	У виступі зміст роботи повністю не розкритий, ілюстративний матеріал не інформативний. Відповіді на запитання членів комісії не повні або відсутні, виявляються суттєві недоліки знання матеріалу з теми роботи і з біологічних дисциплін взагалі.
	0-34	X	Студент не спроможний чітко доповісти зміст роботи і відповісти на запитання членів ЕК, його кваліфікація і теоретична підготовка незадовільні. Під час захисту з'ясовано, що його дипломна робота є плагіатом.

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Ильина Т. А. Вопросы и методология педагогического эксперимента. – М.: Знание, 1975. – 133 с.
2. Ківганов Д. А. Підготовка магістерських робіт : методичні вказівки для студентів біологічного факультету / Д. А. Ківганов, В. П. Стойловський, Т. Г. Алексєєва, Т. В. Гладкій. – Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2019. – 50 с.
3. Нестеренко В. В. Підготовка курсових, дипломних та магістерських робіт за спеціальністю 6.0101001, 7.010101, 8.010101 – дошкільне виховання (методичні рекомендації). – ПДПУ ім. К Д. Ушинського, 2006. – 43 с.
4. Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату у освітній та науково-дослідній роботі учасників освітнього процесу та науковців Одеського національного університету імені І. І. Мечникова: Наказ ОНУ ім. І. І. Мечникова № 21-02 від 22.02.2018. – Режим доступу: <https://bit.ly/2MjbdJC> (дата звернення: 30.08.2020). – Загол. з екрана.
5. Портал по оформленню наукових джерел згідно з вимогами ВАК України. – Режим доступу до ресурсу: <https://vak.in.ua/> дата звернення: 28.08.2020). – Загол. з екрана.
6. Сидоренко Е. В. Методы математической обработки в психологии. – СПб.: ООО «Речь», 2004. – 260 с.
7. Сидоренко В. К., Дмитренко П. В. Основы научных исследований: навч. посібник. – К., 2000. – 260 с.
8. ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання / Нац. Стандарт України. – Вид. офіц. – [Уведено вперше ; чинний від 2016-07-01]. – Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. – 17 с.

ДОДАТКИ

Додаток 1

Заява про затвердження теми кваліфікаційної (магістерської) роботи

Завідувачу кафедри _____
студента (ки) групи _____

Заява

Прошу затвердити тему моєї кваліфікаційної (магістерської) роботи за
другим (магістерським) рівнем вищої освіти

(назва теми)

і призначити науковим керівником _____ (посада,
науковий ступінь, вчене звання, прізвище й ініціали викладача).

Дата

Підпис

**Назви і приблизне співвідношення розділів та підрозділів
кваліфікаційної магістерської роботи**

Назва розділу	Рекомендований обсяг, аркушів
Загальний обсяг (основний текст до літератури)	60-80
Титульний аркуш	1
Анотація (українською та англійською мовами)	1
Зміст	1
Перелік умовних позначень (за необхідності)	1
Вступ	3-5
Основна частина:	
Теоретична	25-30
Експериментальна	20-25
Висновки	3-5
Список використаних джерел	6-10
Додатки (за необхідності)	2-10

Кожен з цих елементів, а також розділи основної частини та додатки мають починатися з нової сторінки.

**Зразок змісту дипломної роботи на тему:
«Формування творчої активності учнів у процесі вивчення біології»**

ЗМІСТ

АНОТАЦІЯ.....	2
ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ АКТИВНОСТІ УЧНІВ.....	5
1.1 Творча активність як важлива педагогічна проблема сучасності.....	5
1.2 Сучасні технології навчання як засіб формування творчої активності	
1.3 Методичне забезпечення формування творчої активності учнів на уроках біології.....	
Висновки до розділу 1.	
РОЗДІЛ 2. ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ АКТИВНОСТІ УЧНІВ НА УРОКАХ БІОЛОГІЇ У 8 КЛАСІ.....	
2.1 Розробка системи дидактичних завдань, спрямованих на формування творчої активності учнів у процесі вивчення біології людини	
2.2 Методика підготовки та проведення мозкового штурму у процесі вивчення теми «Травлення».....	
2.3 Аналіз рівня сформованості творчої активності учнів 8 класу.....	
Висновки до розділу 2.....	
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	
ДОДАТКИ.....	

АНОТАЦІЯ

У дослідженні проаналізовано психолого-педагогічну фахову літературу з проблеми підготовки майбутніх учителів біології до навчання школярів основ харчової безпеки; визначено сутність понять «харчова безпека», «підготовка», «учитель біології». Обґрунтовано сутність, визначено складові та охарактеризовано рівні сформованості компетентності майбутніх учителів біології до навчання школярів основ харчової безпеки.

Визначено й теоретично обґрунтовано педагогічні умови підготовки майбутніх учителів біології до навчання школярів основ харчової безпеки. Розробили й експериментально апробували зміст і методику, що реалізують педагогічні умови підготовки майбутніх учителів біології до навчання школярів основ харчової безпеки.

Дипломну роботу викладено на 101 сторінці, вона містить 6 таблиць та 5 рисунків. Наведено посилання на 121 джерело літератури (100 кирилицею та 21 латиницею).

Ключові слова: *харчова безпека, підготовка вчителя біології, педагогічні умови, компетентність.*

The study analyzed psychological, pedagogical, and professional literature on the problem of future biology teachers training for teaching schoolchildren the basics of food safety; the essence of the concepts of «food safety», «training», «biology teacher» were defined. The essence was substantiated, components were identified and the level of competence of future biology teachers to teach schoolchildren the basics of food safety was characterized.

Pedagogical conditions for training future teachers of biology to teach schoolchildren the basics of food safety were defined and theoretically justified. The content and the method of realization of pedagogical conditions of preparation of the future teachers of biology to training of schoolboys to food safety bases are developed and experimentally tested.

The diploma thesis is presented on 101 pages and contains 6 tables and 5 drawings. References to 121 sources of literature are given (100 cyrillic and 21 latinic).

Keywords: *food safety, biology teacher training, pedagogical conditions, competence.*

**ПОДАННЯ
ГОЛОВІ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ
ЩОДО ЗАХИСТУ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ**

Направляється студент/ка _____ до захисту дипломної роботи
(прізвище та ініціали)

за спеціальністю 014 Середня
освіта

на тему:

Дипломна робота і рецензія додаються.

Декан факультету _____ к. б. н., доц. Заморов В. В.
(підпис)

Довідка про успішність

_____ за період навчання у ОНУ імені І. І. Мечникова на
(прізвище та ініціали студента)
біологічному факультеті з 20__ року до 20__ року повністю виконав
навчальний план за напрямом підготовки з таким розподілом оцінок за:
національною шкалою: відмінно __%, добре __%, задовільно __%;
шкалою ECTS: A __%; B __%; C __%; D __%; E __%.

Секретар факультету _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Висновок керівника дипломної роботи

Студент (ка) _____

Керівник работ) _____
(підпис) (прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)
“ ” _____ 20__ року

Висновок кафедри про дипломну роботу

Дипломна робота розглянута. Студент(ка) _____ допускається до
(прізвище та ініціали)
захисту даної роботи в Екзаменаційній комісії.

Завідувач кафедри _____
(підпис) (прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)
“ ” _____ 20__ року (протокол №__)

Примітки: Зазначаються дані щодо навчальних досягнень студента за період навчання у вищому навчальному закладі, висновок керівника дипломної роботи та висновок кафедри про дипломну роботу. Формат бланку А5 (148×210 мм), 2 сторінки.

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені І. І. МЕЧНИКОВА

Факультет біологічний

Кафедра _____

Рівень вищої освіти _____ другий (магістерський) _____

Спеціальність _____ **014 Середня освіта** _____
(шифр і назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

“___” _____ 20__ року,
протокол №___

З А В Д А Н Н Я
НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ СТУДЕНТА

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи _____

керівник роботи _____,
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

2. Строк подання студентом роботи _____

3. Вихідні дані до роботи _____

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) _____

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка

Студент _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Примітки:

1. Форму призначено для видачі завдання студенту на виконання дипломної роботи і контролю за ходом роботи з боку кафедри і декана факультету.
2. Розробляється керівником дипломної роботи. Видається кафедрою.

ВІДГУК КЕРІВНИКА
на дипломну роботу студента 2 курсу магістратури
біологічного факультету

(ПІБ студента)

Тема: _____

Зв'язок роботи з НДР кафедри
 (якщо так, вказати номер держреєстрації відповідної НДР)

Так/ні

Повнота виконання задач дослідження:

Повністю/частково/не викон.

Рівень самостійності студента в роботі:

Високий/середній/низький

Рівень експериментальних навичок:

Високий/середній/низький

Ступінь новизни отриманих результатів:

Висока/середня/низька

Чи планується наукова публікація за результатами роботи:

Ні /так/після додаткових досліджень/

Вже підготовлена

Інше _____

Висновок:

Робота може / не може бути рекомендована до захисту
 дипломних робіт за рівнем вищої освіти другим (магістерським)

Науковий керівник _____

(підпис)

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Характеристика

*студента(ки) 2 курсу магістратури денного (заочного) відділення
біологічного факультету*

_____ року народження
(ПІБ студента)

Студент(ка) _____ навчається на біологічному
(ПІБ студента)

факультеті ОНУ імені І. І. Мечникова з _____ року. За час навчання
виявив(ла) себе як

Під час виконання дипломної роботи

Студент(ка) _____ має нижче перелічені наукові роботи,
(ПІБ студента)

що відповідають спеціальності 014 Середня освіта:

1.
2.
3.

Зав. кафедри _____,

(науковий ступінь, вчене звання)

(підпис)

(прізвище, ім'я, по батькові)

Декан біологічного факультету,
к. б. н., доцент

(підпис)

Заморов В. В.

**Документи для подання
в сектор моніторингу плагіату Наукової бібліотеки ОНУ**

З А Я В А

щодо самостійності виконання письмової роботи

Я, _____

_____, студент (-ка) біологічного факультету
II-го курсу денної (заочної) форми навчання, здобувач другого ступеня вищої
освіти (магістерського) за спеціальністю
освітня програма

заявляю, що моя письмова робота на тему:

« _____ »

виконана самостійно і в ній не міститься елементів плагіату. Всі запозичення з
друкованих та електронних джерел мають відповідні посилання.

Я ознайомлений (-а) з чинним положенням «Про запобігання та
виявлення академічного плагіату у освітній та науково-дослідній роботі
учасників освітнього процесу та науковців Одеського національного
університету імені І. І. Мечникова», згідно з яким виявлення плагіату є
підставою для відмови в допуску письмової роботи до захисту та застосування
відповідних заходів.

дата

підпис

Завідувачу кафедри

здобувача ступеня вищої освіти «магістр»

З А Я В А

Цим я підтверджую, що був (-ла) проінформований (-на) про правила
функціонування системи виявлення збігів / ідентичності / схожості щодо
перевірки на ознаки плагіату. Тому заявляю, що згоден на обробку моєї роботи.

Крім цього, заявляю, що подана для перевірки електронна версія моєї
роботи співпадає (ідентична) з друкованою.

дата

підпис

ДЕКЛАРАЦІЯ

здобувача вищої освіти Одеського національного університету
імені І. І. Мечникова про дотримання академічної доброчесності
Я, _____

ЗАЯВЛЯЮ, що в своїй освітній та науковій діяльності буду дотримуватись зазначених у «Кодексі академічної доброчесності учасників освітнього процесу Одеського національного університету імені І. І. Мечникова» основних принципів та фундаментальних цінностей академічної доброчесності та етики академічних відносин.

ЗОБОВ'ЯЗУЮСЬ:

- дотримуватись норм чинного законодавства у сфері освіти і науки інтелектуальної власності;
- дотримуватись корпоративної культури та проявляти повагу до науково-педагогічних, наукових та педагогічних працівників;
- застосовувати коректні посилання на джерела інформації в разі використання запозичених ідей, розробок, інформації, відомостей;
- здійснювати самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання;
- надавати достовірну інформацію про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики дослідження і джерела інформації;
- перешкоджати проявам академічної недоброчесності з боку інших здобувачів вищої освіти, а також співробітників університету;
- повідомляти про випадки порушення академічної доброчесності посадовим особам університету.

УСВІДОМЛЮЮ, що відповідно до чинного законодавства нестиму академічну та/або інші види відповідальності і до мене можуть бути застосовані заходи дисциплінарного характеру за порушення академічної доброчесності та етики академічних відносин.

дата

підпис

Зміст

ВСТУП	3
1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	4
2. ПІДГОТОВКА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ	10
3. СТРУКТУРА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ ТА ВИМОГИ ДО ЇЇ ОФОРМЛЕННЯ	19
4. ПІДГОТОВКА ДО ЗАХИСТУ ТА ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ	30
5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	35
ДОДАТКИ	36

Навчальне видання

**Гвоздій Світлана Петрівна
Ткаченко Майя Вікторівна**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПІДГОТОВКИ ТА
ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ**

для здобувачів другого (магістерського) рівня за спеціальністю
014.05 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини).

В авторській редакції

Підп. до друку 11.02.2021. Формат 60х84/16
Умов.-друк. арк. 2,79. Тираж 20 прим.
Зам. № 2201.

Видавець і виготовлювач
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4215 від 22.11.2011 р.

Україна, 65082, м. Одеса, вул. Єлісаветинська, 12
Тел.: (048)723 28 39. E-mail: druk@onu.edu.ua